

Stockholm,
2023-06-08

Attentions svar på betänkandet SOU 2022:70 En uppväxt fri från våld

Riksförbundet Attention är en intresseorganisation för personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF) och deras familjer. Vi företräder personer med egna funktionsnedsättningar, anhöriga och personal som möter våra grupper inom till exempel skola, vård, socialtjänst, arbetsförmedling och försäkringskassa. Bland våra medlemmar finns personer med adhd, autism, Tourettes syndrom, språkstörning samt personer med nedsatt förmåga att läsa, skriva och räkna. Attention har omkring 17 800 medlemmar och ett 50-tal lokala föreningar runt om i landet.

Riksförbundet Attention har tagit del av utredningens förslag som handlar om frågor av stor betydelse för våra medlemsgrupper. Riksförbundet Attention välkomnar därför utredningens förslag till en nationell strategi för att förebygga och bekämpa våld mot barn, inklusive hedersrelaterat våld och förtryck. Vi ställer oss också bakom utredningens förslag till genomförande av strategin innebärande:

- att det skapas en struktur och organisation för genomförandet
- ny lagstiftning som tydliggör kommunernas ansvar
- en satsning på forskning och metodutveckling
- att regeringen vart tredje år upprättar en handlingsplan för att uppnå målen
- att de beskrivningar av vilka specifika insatsområden som krävs är adekvata

Utredningens arbetssätt

Utredningen har arbetat på ett föredömligt sätt där involvering av barn och unga varit en bärande del i framtagandet av de förslag som presenteras. Utredaren arbetade efter utgångspunkten att barn är experter på sin egen situation och att deras erfarenheter, åsikter och perspektiv har varit nödvändiga för att komma fram till de lösningar som förslås. Utöver att ta del av befintliga rapporter och undersökningar som grundar sig i barns röster har utredningen därför även lyssnat till barn och unga själva genom att be dem berätta hur de upplevt vuxenvärldens insatser och att dela med sig av sina tankar om hur våld kan förebyggas och

hjälpinsatser kan bli bättre, vad de anser att vuxna behöver veta, samt vad de vill ge för medskick i arbetet med att ta fram en plan för att barn inte ska utsättas för våld och för att barn som utsatts för våld ska få den hjälp som behövs.

Attention fick via vårt projekt "Ung Dialog" möjlighet att bidra med våra erfarenheter via den rapport "Bry dig" som bygger på 5 djupintervjuer med unga. Utredningen har citerat ur dessa intervjuer, som ger ett inifrånperspektiv på att utsättas för våld inom familjen eller i samband med en placering.

Utredningens förslag

Såväl internationella som nationella studier visat att barn med funktionsnedsättning löper betydligt större risk än andra barn att utsättas för någon typ av våld. Barn med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar är dessutom överrepresenterade i denna grupp. Av en ännu inte publicerad rapport från Brå om Grov fridskränkning mot barn framgår att vissa egenskaper hos barnet, till exempel hyperaktivitet, kan förknippas med en ökad risk för att bli utsatta för våld av sina föräldrar (Janson 2010). Mot denna bakgrund kodades om det fanns uppgifter i ärendet om att barnet hade eller misstänktes ha adhd. Det visar sig då att närmare 20 procent av barnen med svenskfödda föräldrar hade en adhd diagnos eller skulle bli utredda för det. Inte sällan hade barnet även andra diagnoser som autism eller trotssyndrom. Mot bakgrund av detta är det av yttersta vikt att strategin och de olika förslagen måste hänsyn till barn med NPF och deras förhöjda risk att bli utsatta för våld och försummelse.

Kunskapsläget inom detta område är begränsat och utredningens förslag om satsningar på forskning och metodutveckling om barn och våld är därför angelägen. När resurser till detta ska fördelas bör forskning omfattande de mest utsatta, som barn med funktionsnedsättning, prioriteras.

Strategin inkluderar förslag på utbildning för yrkesverksamma inom flera olika sektorer. Vi anser att det behövs ett kunskapslyft inom det här området för alla som i sitt arbete kommer i kontakt med barn, oavsett om det är inom hälso- och sjukvården, skolan, fritidsverksamhet eller något annat. All sådan personal behöver kunskap om hur de kan identifiera och hantera våld mot barn på ett adekvat och kunskapsbaserat sätt.

Skolan spelar dock en avgörande roll när det gäller att identifiera barn som utsätts för våld och övergrepp samt att utbilda barn och unga om att förebygga våld. Skolan är ofta den första platsen där tecken på våldsutsatthet kan upptäckas. Skolpersonal är ofta de som har mest regelbunden kontakt med barn och har därför en unik möjlighet att upptäcka tecken på våld och övergrepp och att rapportera dessa till rätt myndigheter.

Skolan behöver särskild kunskap och förståelse för barn med NPF, då dessa barn kan ha ett annorlunda funktionssätt och ett annat sätt att kommunicera på, vilket kan göra det svårare för skolpersonal att upptäcka tecken på våldsutsatthet.

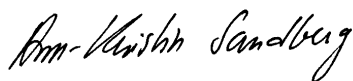
Skolan har också en viktig roll i att utbilda barn och unga om vad våld är och vad det kan innebära att vara våldsutsatt. Att lära barn och unga om våld handlar inte bara om att identifiera fysiskt våld utan också om att uppmärksamma andra former av våld, som psykiskt och emotionellt våld. Skolan kan också undervisa om våld i olika sammanhang, t ex i hemmet, i skolan och på internet. Genom att utbilda om effekterna av våld kan skolan öka

medvetenheten om våld och hur man kan förebygga det. Skolan kan också hjälpa eleverna att förstå att det inte är deras fel om de blir utsatta för våld och att det finns hjälp och stöd att få om de behöver det. Genom att utbilda barn och unga om våld lär man dem om jämställdhet och respekt för andra, även de som är annorlunda t ex p.g.a. en funktionsnedsättning. Skolan kan genom utbildning om våld hjälpa eleverna att förstå vikten av att ha hälsosamma relationer och hur man kan bygga upp dem på ett icke-våldsamt sätt.

Även andra institutioner behöver ha särskild kunskap om NPF för att identifiera och hantera våld. Idag saknas mycket av den kunskapen och det är därför viktigt med ökad kunskap om NPF men också ökad kunskap om alternativ och anpassad kommunikation, inte bara för skolpersonal utan även personal inom socialtjänst, polis och tjänstepersoner inom rättsväsende.

När det gäller den nya lagen om kommuners ansvar för att förebygga och bekämpa våld mot barn, vill vi påpeka behovet av att inkludera specifika bestämmelser om hur kommunerna ska arbeta med barn med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Detta för att säkerställa att dessa barn inte hamnar mellan stolarna i kommunernas arbete mot våld mot barn. Vi vill också särskilt lyfta behov av stöd till föräldrar till barn med NPF, som möter särskilda utmaningar när det gäller att hantera sitt barns beteende och behov. Dessa utmaningar kan leda till stress och frustration för föräldrarna, vilket i sin tur kan öka risken för att barnet utsätts för våld. För att undvika att utmanande situationer eskalerar behöver dessa föräldrar adekvat stöd och avlastning när situationen så kräver det.

Sammanfattningsvis vill vi tacka utredningen för att ha lyft fram vikten av att förebygga och bekämpa våld mot barn, inklusive hedersrelaterat våld och förtryck. Vi hoppas att strategin ska hjälpa alla barn och särskilt de mest utsatta.

Ann-Kristin Sandberg
Förbundsordförande